

АНАЛІТИЧНИЙ СЛОВОТВІРНИЙ ТИП ЯК ОДИНИЦЯ ДЕРИВАТОЛОГІЇ

Стаття присвячена встановленню дериваційної одиниці, яка має потенціал у зіставленні особливостей процесу аналітичного словотворення в типологічно різних мовах. Такою одиницею визнано аналітичний словотвірний тип, який є одиницею-конструктом з формально подільною структурою «словотвірна база + аналітичний словотвірний формант» і бінарною семантичною структурою «лексичне значення + словотвірне значення», що служить для творення похідних слів певної частини мови. З'ясовано місце аналітичного словотвірного типу у системі мовних одиниць.

Ключові слова: словотвірний тип, аналітична мовна одиниця, аналітичний словотвірний тип.

Статья посвящена определению деривационной единицы, которая имеет потенциал при сопоставлении особенностей процесса аналитического словообразования в типологически разных языках. Такой единицей признан аналитический словообразовательный тип, который является единицей-конструктом с формально делимой структурой «словообразовательная база + аналитический словообразовательный формант» и бинарной семантической структурой «лексическое значение + словообразовательное значение», которая служит для образования производных слов определенной части речи. Установлено место аналитического словообразовательного типа в системе языковых единиц.

Ключевые слова: словообразовательный тип, аналитическая языковая единица, аналитический словообразовательный тип.

The article is aimed at revealing the derivation unit that can be potentially used in contrastive studies of analytic word-formation systems. This derivation unit is defined as an analytic derivation type – a construct unit that has a binary semantic structure «lexical meaning + derivative meaning» and a formally separate structure «derivation base + analytic formant». The role of the analytic derivation type is analyzed within a language unit system.

Key words: derivation type, analytic language unit, analytic derivation type.

Одним із сучасних напрямів теорії словотвору є з'ясування системних відношень між дериваційними одиницями крізь призму теорії номінації [19; 20; 27]. Так, усвідомлення практичної необхідності лінгвістичного аналізу нарізнооформлених, проте функціонально подібних до суцільнооформлених, дериваційних одиниць простежується в роботах дериватологів і теоретиків мовознавства з середини ХХ століття [2, с. 14-15; 4, с. 26-29; 5, с. 136-137; 17, с. 96; 19, с. 6-7; 27, с. 71]. Показовими спробами опису нарізнооформлених одиниць є теорія аналітичних номінативних одиниць В.М. Нікітевича [19], теорія ідіоматичності І.Є. Анічкова [1], теорія неоднослівного найменування дії В.С. Сидорця [20]. Однак вивчення типологічних характеристик словотвірних систем мов світу залишається перспективою мовознавчих досліджень з огляду на непослідовне використання термінів

аналітизм/синтетизм та відсутність єдиної теоретичної бази зіставлення. Актуальність нашого дослідження зумовлюється необхідністю розробки теоретичної бази для зіставлення словотвірних систем типологічно різних мов.

Власне розробка теоретичної бази для зіставлення словотвірних систем мов світу передбачає визначення такої дериваційної одиниці, яка є сумірною для типологічно різних мов. Мета нашого дослідження – визначити дериваційну одиницю, яка має стати засобом для зіставлення особливостей процесу аналітичного словотворення в типологічно різних мовах. Реалізація цієї мети можлива за умови розв'язання таких завдань: 1) встановити функціонально-системну типологію дериваційних одиниць; 2) сформулювати поняття аналітичної дериваційної одиниці, яка репрезентує процеси аналітичного словотворення; 3) визначити

місце цієї аналітичної дериваційної одиниці у системі мовних одиниць.

Встановлення функціонально-системної типології дериваційних одиниць передбачає визначення критеріїв, за якими відбуватиметься розподіл одиниць за типами. Згідно з запропонованими О.І. Смирницьким, Ю.С. Масловим, В.М. Солнцевим, Ю.С. Степановим концепціями, вся сукупність мовних одиниць може бути упорядкована за такими критеріями: 1) співвідношення плану змісту і плану вираження [10, с. 426; 17, с. 31; 21, с. 16; 22, с. 149]; 2) характер матеріальної репрезентації мовних одиниць, що мають план вираження [10, с. 426; 21, с. 16; 22, с. 149]; 3) внесок мовних одиниць в здійснення функції мовного рівня [10, с. 426; 22, с. 149]; 4) наявність системних (синтагматичних, парадигматичних, а також ієрархічних) зв'язків між мовними одиницями [17, с. 33; 24, с. 302]. Можна провести умовну межу між значеними вище двома групами критеріїв типологізації мовних одиниць, зазначивши, що критерії (1) *співвідношення плану змісту і плану вираження* і (2) *характер матеріальної репрезентації, що мають план вираження*, є структурними за природою, у той час як критерії (3) *внесок мовної одиниці в здійснення функції мовного рівня* і (4) *наявність системних зв'язків між одиницями* є функціонально-системними. Структурна типологізація дериваційних одиниць уже була об'єктом нашого аналізу [23, с. 103-108]. Упорядкування дериваційних одиниць відповідно до функціонально-системних критеріїв сприятиме повній і науково об'єктивній типологізації мовних одиниць.

За критерієм «внесок мовних одиниць в здійснення функції мовного рівня» основна мовна одиниця протиставляється елементарній і комплексній одиницям. Закріплення статусу основної за мовною одиницею певного рівня мови залежить від того, чи забезпечує мовна одиниця виконання функції, що здійснюється на відповідному мовному рівні [16, с. 120].

Морфемно-дериваційний рівень у структурі мови забезпечує виконання функції творення похідних слів [9, с. 11; 18, с. 4]. Статус основної одиниці морфемно-дериваційного рівня можуть отримати насамперед одиниці, які повною мірою розкривають внутрішній механізм творення похідних слів як процесу моделювання номінативних одиниць [11, с. 148; 27, с. 71-72]. Відповідно, істотними властивостями основної одиниці морфемно-дериваційного рівня є: 1) забезпечення функції творення похідних слів; 2) належність до одиниць абстрактного аспекту з достатнім рівнем абстрактності. Під достатнім рівнем абстрактності розуміємо такий рівень, який дасть змогу модельно представити словотвірні процеси у типологічно різних мовах.

Морфема, яка традиційно вважається базовою одиницею словотворення [9, с. 18-22; 18, с. 13-14; 26, с. 18], не відповідає критеріям про забезпечення

функції творення похідних слів (морфеми лише опосередковано включаються у процеси словотворення [15, с. 36]) і не належить до одиниць абстрактного аспекту з достатнім рівнем абстрактності, а тому морфема не може бути визнана основною одиницею морфемно-дериваційного рівня.

Істотні ознаки основної одиниці морфемно-дериваційного рівня зумовлюють необхідність розв'язання питання про те, чи відповідає їм словотвірний тип як єдина дериваційна одиниця абстрактного аспекту. З'ясування змісту поняття словотвірного типу є необхідною умовою для встановлення відповідності цього поняття критеріям, що були сформульовані для визначення основної одиниці морфемно-дериваційного рівня.

Зміст поняття словотвірного типу на сучасному етапі розвитку лінгвістичних знань складають такі його істотні ознаки:

- 1) належність до одиниць конструктів, які репрезентують процес творення похідних слів [2, с. 34-35; 9, с. 182; 13, с. 622; 18, с. 141; 26, с. 31];
- 2) подільність формальної структури, а саме, наявність словотворчого форманта й основного структурного компоненту [9, с. 182; 13, с. 622; 18, с. 141];
- 3) наявність бінарної семантичної структури, тобто значення основного структурного компоненту накладається на словотвірне значення форманта [9, с. 190; 13, с. 622; 18, с. 141].

У межах нашого дослідження використовуємо термін *словотвірна база* на позначення основного компоненту у структурі словотвірного типу, який є носієм лексичного значення і формальним показником відношень похідності. Інші терміни, що існують у лінгвістиці, видаються такими, що не враховують особливості словотвірних систем типологічно різних мов (наприклад, поняття твірної основи, де під основою розуміють частину змінюваного слова, що виражає його лексичне значення [25, с. 256] тощо). Словотвірна база може бути репрезентована основою, кількома основами, словосполучення тощо [12, с. 446].

Згідно з істотними ознаками словотвірного типу, його формально-семантична структура може бути представлена в такий спосіб:

$$\left[\begin{array}{l} \text{лексичне значення} \\ \text{словотвірна база} \end{array} \right] + \left[\begin{array}{l} \text{словотвірне значення} \\ \text{словотворчий формант} \end{array} \right],$$

при чому словотворчий формант може розташовуватися як у препозиції, так і в постпозиції відносно основного структурного компоненту – словотвірної бази.

Таким чином, під словотвірним типом розуміємо одиницю-конструкт з формально подільною структурою «словотвірна база + словотворчий формант» і бінарною семантичною структурою «лексичне значення + словотвірне значення», що служить для творення похідних слів певної частини мови, наприклад: англ. *rebuild, reconstruct, repaint* – словотвірний тип

$$\left[\frac{\text{назва повторної дії}}{\text{rĕ}} + \left(\frac{\text{назва дії}}{\text{дієслівна основа}} \right) \right];$$

нім. *Mutigkeit, Zärtlichkeit, Freundlichkeit* – словотвірний тип

$$\left[\frac{\text{назва ознаки}}{\text{прикметникова основа}} \right] + \frac{\text{назва властивості особи за ознакою}}{\text{кейт}}$$

рос. *коровник, телятник, обезьянник* – словотвірний тип

$$\left[\frac{\text{назва істоти тваринного царства}}{\text{іменникова основа}} \right] + \frac{\text{назва місця за об'єктом дії}}{\text{ник}}$$

укр. *лісовий, річковий, гайовий, польовий* – словотвірний тип

$$\left[\frac{\text{назва площі земної поверхні}}{\text{іменникова основа}} \right] + \frac{\text{назва ознаки за місцем}}{\text{ов}}$$

Отже, поняття словотвірного типу відповідає критеріям *забезпечення функції творення похідних слів і належність до одиниць абстрактного аспекту з достатнім рівнем абстрактності*, а тому словотвірний тип може бути визнаний основною одиницею морфемно-дериваційного рівня.

З'ясувавши місце словотвірного типу в системі дериваційних одиниць, звернемося до поняття елементарної дериваційної одиниці. Під елементарною дериваційною одиницею розуміємо найменшу на морфемно-дериваційному рівні одиницю, що пов'язана з реалізацією функції творення похідних слів [8, с. 64]. Теоретично важливим є встановлення відповідності поняття *морфема* вимогам щодо елементарної дериваційної одиниці, зокрема у протиставленні з поняттям *словотворчий формант*. У науковій літературі наявні такі тлумачення відношень між поняттями *морфема* і *словотворчий формант*: 1) поняття розглядають як тотожні [6, с. 22-23]; 2) поняття *морфема* є підпорядкованим відносно поняття *словотворчий формант* [14, с. 769; 26, с. 26]. Таке використання понять *морфема* і *словотворчий формант* не сприяє дотриманню принципу термінологічної коректності. Конкретизація типу відношень між поняттями *морфема* і *словотворчий формант* є необхідною передумовою для визначення елементарної дериваційної одиниці. У межах нашого дослідження ми розмежуємо ці поняття, розуміючи під словотворчим формантом сукупність словотворчих засобів (і зокрема, морфем), які беруть участь у творенні похідного слова [26, с. 26]. Поняття словотворчого форманту має значний потенціал для зіставлення словотвірних систем типологічним різних мов, оскільки не обмежує об'єкт дослідження афіксальним словотворенням. Отже, з огляду на те, що словотворчий формант безпосередньо пов'язаний з утворенням похідних слів, правомірним є визнання словотворчого форманту елементарною одиницею морфемно-дериваційного рівня.

Визначення елементарної (словотворчий формант) та основної (словотвірний тип) дериваційних одиниць зумовлює можливість виокремлення комплексної дериваційної одиниці. Комплексною дериваційною одиницею є одиниця, яка становить сукупність основних дериваційних одиниць [8, с. 64]. Визнавши словотвірний тип як основну одиницю морфемно-дериваційного рівня, можемо припустити,

що комплексна одиниця, до складу якої має входити словотвірний тип як основна одиниця, теж має бути двоплановою одиницею абстрактного аспекту. Проте комплексні одиниці абстрактного аспекту (йдеться, зокрема, про словотвірний ланцюжок-модель, словотвірну парадигму-модель, словотвірне гніздо-модель) досі не були об'єктом лінгвістичних досліджень з огляду на практичну складність їх моделювання. Тому вважаємо можливим конкретизування поняття комплексної одиниці, зазначивши, що комплексною є така одиниця, яка відповідно до характеру матеріальної репрезентації основної одиниці може складатися або з основних мовних одиниць, або з репрезентантів основних одиниць – одиниць аспекту спостереження. Репрезентантом словотвірного типу є словотвірна пара, яка складається з твірного і похідного слів [26, с. 41]. Так, наприклад, словотвірний тип (одиниця абстрактного аспекту) укр.

$$\left[\frac{\text{назва ознаки}}{\text{прикметникова основа}} \right] + \frac{\text{назва властивості за ознакою}}{\text{ість}}$$

фактично корелює з такими словотвірними парами (одиницями аспекту спостереження), як укр. *бінарний – бінарність, бідний – бідність, плинний – плинність*. Традиційно до формально неелементарних відносять такі дериваційні одиниці аспекту спостереження, як словотвірна пара, словотвірний ланцюжок, словотвірна парадигма, словотвірне гніздо [2, с. 34; 3, с. 47; 7, с. 29-30; 8, с. 66]. Словотвірне гніздо відповідає поняттю про комплексну дериваційну одиницю, оскільки включає всю множинність словотвірних пар – одиниць, які є матеріально вираженими аналогами словотвірних типів.

Таким чином, відповідно до функціонального критерію «внесок мовних одиниць в здійснення функції мовного рівня» словотвірний тип (основна одиниця морфемно-дериваційного рівня) протиставляється словотворчому форманту (елементарній дериваційній одиниці) і словотвірному гнізду (комплексній дериваційній одиниці).

Подальша функціонально-системна типологізація одиниць морфемно-дериваційного рівня передбачає звернення до критерію *наявність системних зв'язків між одиницями*. Відповідно до критерію *наявність системних зв'язків між одиницями* та усталеної в мовознавстві думки про існування протиставлених відношень парадигматичності і синтагматичності, а також відношень ієрархічності в системі мови [17, с. 33; 24, с. 302], можемо говорити про те, що в словотвірній системі існують усі види системних відношень. Відношення синтагматичності існують між словотвірною базою та словотворчим формантом у межах словотвірного типу, в той час як відношення між словотвірним типом та словотвірним гніздом є ієрархічно-парадигматичними.

Встановивши функціонально-системну типологію дериваційних одиниць, вважаємо за необхідне відповідно до мети нашого дослідження визначитись із поняттям аналітичної мовної одиниці, яка

потенційно уможливить зіставлення словотвірних систем типологічно різних мов.

Аналітичною мовною одиницею є мовна одиниця з подільним оформленням формальної структури та бінарною семантичною структурою «основне (лексичне) значення + модифікаційне (морфологічне, словотвірне, синтаксичне) значення» [5, с. 131]. Відповідно до змісту поняття *аналітична дериваційна одиниця*, маємо знайти таку дериваційну одиницю, що потенційно може бути використана як основа зіставлення словотвірних систем типологічно різних мов. Така дериваційна одиниця має розкривати особливості словотворення як механізму моделювання похідних слів. Вимоги, що висуваються нами до сумірної дериваційної одиниці, фактично корелюють з вимогами до основної одиниці морфемно-дериваційного рівня. Звідси, типологічне дослідження словотвірних систем типологічно різних мов має розпочатися з конкретизації поняття аналітичної мовної одиниці відносно основної одиниці морфемно-дериваційного рівня – словотвірного типу. Нагадаймо, що під словотвірним типом розуміємо основну одиницю морфемно-дериваційного рівня з формально подільною структурою «словотвірна база + словотворчий формант» і бінарною семантичною структурою «лексичне значення + словотвірне значення», що служить для творення похідних слів певної частини мови.

Відповідно до понять *словотвірний тип* та *аналітична мовна одиниця* пропонуємо залучити до метамови мовознавства поняття *аналітичний словотвірний тип*, під яким розуміємо одиницю-конструкт з формально подільною структурою «словотвірна база + аналітичний словотворчий формант» і бінарною семантичною структурою «лексичне значення + словотвірне значення», що служить для творення похідних слів певної частини мови. При цьому поняття *аналітичний словотвірний тип* постає як видовий корелят до родового поняття *словотвірний тип* за ознакою «спосіб організації формальної структури», наприклад: англ. *delivery man, garbage man* – словотвірний тип $\left[\begin{array}{l} \text{[назва об'єкта господарської діяльності]} \\ \text{іменникова основа} \end{array} \right] + \begin{array}{l} \text{назва особи за об'єктом господарської діяльності} \\ \text{ар} \end{array}$]; рос. *работать столяром, работать дантистом, работать космонавтом* – словотвірний тип $\left[\begin{array}{l} \text{[назва дії за професією]} \\ \text{работать} \end{array} \right] + \left[\begin{array}{l} \text{[назва професійної діяльності]} \\ \text{Л}^{\text{истр}} \end{array} \right]$ тощо.

Важливим для зіставлення словотвірних систем типологічно різних мов є те, що аналітичні словотвірні типи однієї мови можуть мати синтетичні кореляти в іншій мові. Наприклад, аналітичному словотвірному типу англійської мови $\left[\begin{array}{l} \text{[назва об'єкта господарської діяльності]} \\ \text{іменникова основа} \end{array} \right] + \begin{array}{l} \text{назва особи за об'єктом господарської діяльності} \\ \text{man} \end{array}$ відповідає синтетичний словотвірний тип української мови $\left[\begin{array}{l} \text{[назва об'єкта господарської діяльності]} \\ \text{іменникова основа} \end{array} \right] + \begin{array}{l} \text{назва особи за об'єктом господарської діяльності} \\ \text{ар} \end{array}$ (пор. англ. *delivery man, garbage man* – укр. *сміттяр, лялькар*).

Звичайно, несуперечлива кваліфікація нарізно-оформлених одиниць як похідних дериваційних

одиниць залежить значною мірою від того, як визначатиметься зміст поняття *аналітичний словотворчий формант*, що становить перспективу нашого дослідження.

З'ясувавши місце аналітичного словотвірного типу в системі дериваційних одиниць, звернемося до визначення місця аналітичного словотвірного типу в системі аналітичних одиниць. Інтегральними ознаками аналітичних мовних одиниць є розчленованість їх формальної структури і бінарна семантична структура. Диференційною ознакою постає змінна компонента у семантичній структурі аналітичної одиниці, а саме, модифікаційне значення. Так, модифікаційним значенням у семантичній структурі аналітичної одиниці може бути морфологічне, словотвірне, синтаксичне значення [4, с. 26-29]. Відповідно, аналітичні дериваційні одиниці протиставляються іншим аналітичним одиницям, а саме аналітичним формам слова та аналітичним синтаксичним одиницям, за критерієм «тип модифікаційного значення». Наявність списку морфологічних значень у мові, який є компактнішим порівняно зі списком словотвірних значень, сприяє розрізненню аналітичних форм слова й аналітичних дериваційних одиниць. Аналітичні синтаксичні одиниці відрізняються від аналітичних дериваційних одиниць тим, що у складі синтаксичної одиниці кожний компонент тяжіє до повної номінативності: пор. англ. *to take a chair – to take a responsibility*, нім. *einen Stuhl tragen – die Verantwortung tragen*, рос. *брать стул – брать ответственность*, укр. *брати стілець – брати відповідальність*. Специфікою аналітичних дериваційних одиниць англ. *to take a responsibility*, нім. *die Verantwortung tragen*, рос. *брать ответственность*, укр. *брати відповідальність* є те, що компоненти англ. *to take*, нім. *tragen*, рос. *брать*, укр. *брати* частково десемантизувалися, перетворюючись на аналітичні словотворчі форманти зі збереженням категорійної семи процесуальності. Таким чином, аналітична дериваційна одиниця (разом з поняттями аналітична форма слова, аналітична синтаксична одиниця) протиставляється поняттю *аналітична мовна одиниця* як підпорядковане, видове за ознакою «тип модифікаційного значення».

Таким чином, у результаті виконання завдань нами було здійснено типологізацію дериваційних одиниць відповідно до функціонально-системних критеріїв, доведено доцільність використання поняття *словотвірний тип* як такого, що має потенціал для дослідження словотвірних систем типологічно різних мов з огляду на забезпечення функції творення похідних слів і належність до одиниць абстрактного аспекту з достатнім рівнем абстрактності. У межах дослідження було сформульовано поняття *аналітичний словотвірний тип*, під яким розуміємо одиницю-конструкт з формально подільною структурою «словотвірна база + аналітичний словотворчий формант» і бінарною семантичною структурою «лексичне значення + словотвірне значення», що служить

для творення похідних слів певної частини мови. Було встановлено, що поняття *аналітичний словотвірний тип* (1) знаходиться у видо-родових відношеннях з поняттям *словотвірний тип* за ознакою «спосіб організації формальної структури», (2) разом з аналітичною формою слова й аналітичною синтаксею постає як підпорядковане, видове

поняття за ознакою «тип модифікаційного значення» у межах родового поняття *аналітична мовна одиниця*. Перспективи дослідження вбачаємо в з'ясуванні змісту поняття *аналітичний словотвірний формант*; фактичному виявленні похідних слів, утворених за аналітичними словотвірними типами в англійській, німецькій, російській і українській мовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аничков И.Е. Идиоматика и семантика // Вопросы языкознания. – 1992. – № 5. – С. 140-148.
2. Бондарь Н.А. Словообразование в современном русском языке: учебно-методическое пособие для студентов-филологов / Н.А. Бондарь. – Нежин: Нежинский гос. пед. ун-т им. Н. Гоголя, 2003. – 52 с.
3. Дашенко О.И., Зверев А.Д. О соотношении комплексных единиц словообразования // Актуальные проблемы русского словообразования: [сб. науч. работ]. – Ташкент: Укитувчи, 1985. – С. 47-53.
4. Дубова О.А. Типологічна еволюція морфологічних систем української і російської мов / О.А. Дубова. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 302 с. – Бібліогр.: С. 269-300.
5. Дубовая Е.А. Языковая система и типы в языке // Экология образования: Актуальные проблемы. Выпуск 2. Т. 1. Часть 1. – Архангельск: Изд-во Поморского гос. ун-та им. М.В. Ломоносова, 2001. – С. 131-140.
6. Зверев А.Д. Словообразование в современных восточнославянских языках / А.Д. Зверев. – М.: Высшая школа, 1981. – 207 с.
7. Земская Е.А. О комплексных единицах системы синхронного словообразования // Актуальные проблемы русского словообразования: Тезисы докладов и краткие сообщения III Республ. науч. конференции 21-23 сентября 1978 года. – Ташкент: Изд-во Ташкент. гос. пед. ин-та им. Низами, 1978. – С. 29-35.
8. Земская Е.А. О парадигматических отношениях в словообразовании // Русский язык: Вопросы его истории и современного состояния: Виноградовские чтения I-VIII. – М.: Наука, 1978. – С. 63-77.
9. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование: учебное пособие / Е.А. Земская. – М.: Просвещение, 1973. – 304 с.
10. Карпенко Ю.О. Одиниці мови // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 426.
11. Карпіловська Є.А. Конструювання складних словотвірних одиниць / Є.А. Карпіловська. – К.: Наук. думка, 1990. – 156 с.
12. Клименко Н.Ф. Основа, словотвірна // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 446.
13. Клименко Н.Ф. Словотвірний тип // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 622-623.
14. Клименко Н.Ф. Формант // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 769.
15. Кубрякова Е.С. Об основной единице словообразовательной системы языка // Актуальные проблемы русского словообразования: Тезисы докладов и краткие сообщения III Республ. науч. конференции 21-23 сентября 1978 года. – Ташкент: Изд-во Ташкент. гос. пед. ин-та им. Низами, 1978. – С. 36-39.
16. Лопатин В.В., Улуханов И.С. К соотношению единиц словообразования и морфонологии // Единицы разных уровней грамматического строя языка. – М.: Наука, 1969. – С. 119-132.
17. Маслов Ю.С. Введение в языкознание: учебное пособие для студентов филологических факультетов вузов / Ю.С. Маслов. – М.: АСАДЕМІА; СПб: Филол. фак. СПбГУ, 2005. – 300 с.
18. Немченко В.Н. Современный русский язык. Словообразование / В.Н. Немченко. – М.: Высш. школа, 1984. – 255 с. – Бібліогр.: С. 250-253.
19. Никитевич В.М. Вопросы словообразования и номинативной деривации в славянских языках / В.М. Никитевич. – Гродно: Изд-во ГГУ, 1982. – 133 с.
20. Сидорев В.С. Неоднословное наименование действия у восточных славян – избыточность или необходимость / В.С. Сидорев. – Мозырь: Б.и., 1993. – 92 с.
21. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка / А.И. Смирницкий. – М.: Изд-во лит-ры на иностр. языках, 1957. – 286 с.
22. Солнцев В.М. Единицы языка // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 149-150.
23. Стародуб К.А. Типологія дериваційних одиниць // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 98. Вип. 85. Філологія. Мовознавство. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – С. 103-108.
24. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики / Ю.С. Степанов. – М.: Наука, 1975. – 311 с.
25. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. – К.: Вища шк., 1997. – 493 с.
26. Тихонов А.Н. Словообразовательный словарь русского языка / А.Н. Тихонов. – В 2-х т. – М.: Русский язык, 1985. – Т. 1. – С. 18-52.
27. Языковая номинация: Общие вопросы / Отв. ред. Б.А. Серебrenников, А.А. Уфимцева. – М.: Наука, 1977. – 359 с.